

LESBRIEF

**BIJ ER IS GEEN VORM WAARIN IK PAS
VAN ERNA SASSEN**

Jonge Jury 2025

LEESFRAGMENT

Er is geen vorm waarin ik pas van Erna Sassen

Mijn moeder zet haar wekker altijd lekker zacht. Ze houdt er niet van gestoord te worden in haar slaap. Daardoor komt ze heel vaak te laat op haar werk.

Ik bemoei me nergens mee. Ze zoekt het maar uit.

Het zou prettig zijn als mijn moeder ook op die manier met mij omging.

Gisteren zei ze opeens: 'Waarom maak je voor je profielwerkstuk niet een cd?' Ik zei: 'Maak zelf een cd.' Maar toen ging me een licht op. 'Mam, wat heb jij zitten doen?' vroeg ik. 'Heb je mijn dagboek gelezen? Of heb je weer met je dode overgrootmoeder zitten praten?'

Ze had me horen zingen.

nb! – *Zachter zingen.*

Ik zei: 'Ja. En dat de hele zaal dan leegloopt als ik aan de beurt ben voor mijn presentatie. Want je denkt toch niet dat mijn medeleerlingen warmlopen voor nederpop?' (Een van mijn grootste frustraties. Dat ik geen Engelse liedjes kan schrijven.)

Op mijn school kan je over de meest idiote onderwerpen een profielwerkstuk maken. Sommige leerlingen maken een toneelstuk of schrijven een roman.

Mijn broer deed drie jaar geleden een onderzoek naar het rotten van vlees. Toen lagen er wekenlang rauwe biefstukken en karbonades in onze koelkast, van verschillende supermarkten en slagerijen en in wisselende staat van ontbinding. Ze lagen ook op het balkon, zowel aan de voor- als aan de achterzijde van het huis, in verband met het aantal zonuren. In plastic zakjes weliswaar, de maden konden niet via de openslaande deuren mijn moeders slaapkamer in kruipen als ze verzadigd waren, daar was over nagedacht. Mijn moeder bestookt me sindsdien met het ene na het andere waanzinnige idee voor mijn pws. Ook omdat ik zelf niet kan kiezen. En waarschijnlijk is ze bang dat ik iets moker ingewikkelds bedenkt.

Ik zei: 'Nee mam, bedankt. Ik heb mijn keuze al gemaakt.

Ik ga een psychobiologisch experiment doen voor mijn pws. Iets met de stressbestendigheid van uitgehongerde dobermannpinchers.'

Daarna ging ik naar bed. Moet van de mentor. Veel uitrusten.

[...]

Dat profielwerkstuk, daar ga ik me eens lekker helemaal in uitleven. Daar ga ik alle tijd in stoppen die ik tot mijn beschikking heb, en dan nog een beetje extra. Zodat het IETS BIJZONDERS wordt. Ha. Want dat willen we allemaal wel, iets bijzonders. Ik ga mijzelf helemaal gek maken met hoe bijzonder het moet worden. Ik ga er nachten over wakker liggen en tegen de tijd dat het bijna af moet zijn, ga ik er nachtenlang aan doorwerken. Zodat ik als een zombie over de eindstreep kom. Dat neem ik me voor.

Niet dat het zo heel belangrijk is, dat profielwerkstuk. Het vormt uiteindelijk maar een kwart van het combinatiecijfer dat straks op mijn eindlijst staat. Dus als ik er een 4 voor haal, is er nog niks aan de hand want ik neem gewoonlijk met minder dan een 8 voor proefwerken en pta's geen genoegen.

In theorie zou ik voor mijn profielwerkstuk een 3 of een 2 kunnen halen.

Maar dat gaat niet gebeuren.

Ik zet in op een 9, en dan hoop ik stiekem op een 9½.

Nu nog een onderwerp.

(Een echt onderwerp bedoel ik.)

En dan het werkstuk.

Zucht.

* Misschien is het nog niet eens zo'n slecht idee van mijn moeder. Een cd maken. Dan doe ik tenminste iets wat ik zelf leuk vind.

** Maar dan kan ik die 9½ wel op mijn buik schrijven.

*** Ook geen slecht idee trouwens. Een 9½ op mijn buik laten tatoeëren.

**** Ik wil geen 6 voor mijn cd.

Niemand wil een 6 voor zijn cd.

Een 6 voor een onderzoek naar de zuurgraad van verschillende mossorten in de Waterleidingduinen is nog wel te hebben. Maar voor je eerste cd hoop je toch op iets beters.

Hmm...

Mijn moeder vindt alles wat ik maak geweldig, dus aan haar heb ik niks.

Misschien moet ik het aan de moeder van Sanne vragen. Of zij het een goed idee vindt van die cd.

Ga ik doen.

T.z.t.

Als ik weer energie heb.

En de eerstvolgende keer dat iemand aan mij vraagt: 'Wat wil je later worden?' antwoord ik:

'Speleoloog.'

Kijken wat er dan gebeurt.

LESMATERIAAL BIJ ER IS GEEN VORM WAARIN IK PAS VAN ERNA SASSEN 》》》

OPDRACHT 1

De hoofdpersoon stelt veel maatschappijkritische vragen. Lees het fragment hieronder.

[...]

Wat moet je zeggen tegen iemand die net haar dochter heeft verloren?

Niks.

Je kan helemaal niks zeggen.

Je kan alleen maar een spelletje doen met haar andere kinderen, die nog in leven zijn.

En ook dat kan eigenlijk niet als je dezelfde leeftijd hebt als de dode dochter en hetzelfde geslacht.

En ook nog ongeveer dezelfde toekomstplannen.

Dan ben je de verkeerde persoon op de verkeerde plaats.

- Hoe vind jij deze gedachte van de hoofdpersoon?
- Ben je het hiermee eens, of niet? Leg uit.
- Ben jij weleens in zo'n situatie geweest? Wat deed je toen?
- Kun je in zo'n situatie iets fout doen? Vul in:

GOED/HANDIG GEDRAG	FOUT/ONHANDIG GEDRAG

- In welke situatie heb jij weleens onhandig gehandeld en onbedoeld iemand gekwetst?
- Wat vind jij moeilijke situaties?

OPDRACHT 2

Maak een moodboard voor de hoofdpersoon.

- Je mag alle materialen gebruiken: tekenen, plaatjes knippen of scheuren, foto's (zelf maken), collage maken, zwart-wit of kleur, bestaande materialen gebruiken zoals veren, watten, schuursponsjes. Je kunt papier-maché gebruiken, hout, wat jij nodig hebt.
- Aan de ene kant plak je alles op wat hoort bij de dromen, de gedachtes en de kijk op de wereld (visie) van de hoofdpersoon.
- Op de andere kant maak je de No Go Area van de hoofdpersoon. Waar wil zij ver bij vandaan blijven, waar heeft ze een hekel aan?

OPDRACHT 3

Lees de vier gedichten uit *Er is geen vorm waarin ik pas*.

Gedicht 1

Maar hoe komt het dat
verdriet
zwaarder weegt
dan het geluk
dat ze er was

haar gezicht
haar mooie lach
hoe kan het
dat je daaraan denkt
en ongelukkig wordt

niet ook blij?
ze was zo mooi
ze lacht zo lief
pas zestien jaar
maar wel bij ons

dat ze bestond
zo echt, zo zacht
zo licht en vrij
maar dat de nacht
nu overheerst

en er geen eind aan komt?

Gedicht 2

Maar ze hoeft ook heel veel NIET
of mag je zo niet denken?

Ze hoeft niet meer bijzonder te zijn
of ergens in uit te blinken
op te vallen
mooi te zijn
zich aan te passen
Hoeft niet meer

En ze wordt nooit meer uitgelachen

Gedicht 3

Mocht je je verdrietig voelen
nu, of over vijftig jaar
en er is niemand om je vast te houden,
bel me maar
dan kom ik even naast je zitten
desnoods midden in de nacht
om over je haar te strelen
heel erg zacht

Ik zal rustig naar je luisteren
tot je alles hebt verteld
alles wat je aan mij kwijt wilt
als je belt
en je hoeft niet bang te wezen
dat je iemand onrecht doet
door bij mij je hart te luchten
is juist goed

We gaan deze keer ook niet vrijen
het is beter dat we dat niet doen
ik zal voldoende afstand houden meer dan toen
toen ik het veel te ver liet komen
al die uren aan het strand
hoewel we binnen alle grenzen bleven
hand in hand

Het had niet eens met seks te maken

misschien zag ik daardoor geen gevaar
we voelden ons alleen heel veilig
bij elkaar

Maar hoe leuk we het ook hadden
er was opeens die laatste keer
jij wilde thuis geen moeilijkheden
niet nog meer

Maar lag het echt aan jouw relatie
die onze vriendschap niet verdroeg?
Ik denk eigenlijk
dat het aan mij lag
niet goed genoeg

Natuurlijk heb je gelijk gekregen
ik kwam er heus wel overheen
ik had jou als vriend niet nodig
ik heb er een
maar ik word nog wel eens huilend wakker
omdat ik in mijn slaap werd overmand
door dromen waarin jij mij op komt halen
voor het strand

Maar goed
mocht je je verdrietig voelen
of ongelukkig
bel me dan
dan kom ik zo lang naast je zitten
als ik kan

Gedicht 4

NIET ZEGGEN WAT IK BEN
je vindt me stom
dat kan ik aan
nou ja, of niet
wat maakt het uit

Maar NIET ZEGGEN HOE IK BEN
je kent me niet
niet goed genoeg
er is geen die
geen dat of zo

niet een geheel
of iets dat klopt
niet afgestemd
of strak omlijnd
van alles wat
dat lijkt het meer
of zoals golven in de zee
af en aan
en zonder plan

Dus
NIET MEER ZEGGEN WIE IK BEN
straks ga ik het nog geloven ook
dat zit ik vast
aan dit en dat
aan zus en zo
en 'jij altijd'
DAT WIL IK NIET
er is geen vorm
waarin ik pas
of passen wil

- Leg per gedicht uit:
 - wat de aanleiding was voor het schrijven.
 - wat de belangrijkste emotie in dit gedicht is.
 - voor wie dit gedicht bedoeld is.
- Zoek nu zelf twee gedichten en/of songteksten bij dit boek.
 - Leg jouw gedichten/songteksten naast de gegeven gedichten.
 - Welke gedichten/songteksten passen volgens jou bij elkaar?
- Je gaat nu twee gedichten vergelijken. Kies een gedicht uit Er is geen vorm waarin ik pas en een door jou gevonden gedicht/songtekst.
Vul het formulier in.

GEDICHT UIT ER IS GEEN VORM WAARIN IK PAS	EIGEN GEDICHT/SONGTEKST
<p>ONDERSTREEP IN DIE TWEE GEDICHTEN DE ZINNEN DIE OP ELKAAR LIJKEN. WORDEN ER DEZELFDE WOORDEN GEBRUIKT OF WORDT ER HETZELFDE BEDOELD? OF MISSCHIEN WEL ALLEBEI?</p>	
<p>DIT GEVOEL KRIJG IK BIJ HET GEDICHT:</p>	<p>DIT GEVOEL KRIJG IK BIJ HET GEDICHT:</p>
<p>WAARDOOR IS DIT GEVOEL HETZELFDE OF WIJKT DIT AF?</p>	

OPDRACHT 4

Zet een van de gedichten op muziek.

- Kies een van de gedichten uit opdracht 2.
- Zoek er een passende melodie bij. Dit mag een bestaand lied/muziekstuk zijn.
- Denk na over de volgende zaken en bepaal hoe je het gaat doen:
 - Bedenk een ritme waarop de woorden passen.
 - Wanneer laat je stiltes vallen?
 - Welke stukje uit het gedicht (strofe) wordt het refrein en herhaal je?
 - Bewerk zo nodig de tekst.
- Oefen jouw lied.
- Bedenk een titel voor jouw lied.
- Breng jouw lied ten gehore (dit kan live zijn, maar je kunt jouw lied ook eerst opnemen en dan laten horen).